

ZARZĄDZENIE

Dnia 2 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

w związku z pismem skazanego M.K. z dnia 13 września 2025 r., sygnalizującym potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt II KK 111/25 o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadnej na podstawie art. 542 § 3 k.p.k.

zarządził

stwierdzić niedopuszczalność wznowienia z urzędu wyżej opisanego postępowania.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanego M.K. wywiódł kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 października 2024 r., sygn. akt X Ka 782/24, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 20 marca 2024 r., sygn. akt II K 481/20. Na mocy ww. wyroku poza karami jednostkowymi wymierzonymi za przypisane M.K. tym wyrokiem przestępstwa, orzeczono wobec niego karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Postanowieniem z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt II KK 111/25, Sąd Najwyższy oddalił ww. kasację jako oczywiście bezzasadną.

Pismem z dnia 19 września 2025 r. zatytułowanym „skarga” skazany zwrócił się do Sądu Najwyższego „ze skargą dotyczącą pana sędziego Sądu Najwyższego P.K.”, który wydał w jego sprawie postanowienie z dnia 12 maja 2025 r. w sprawie II

KK 111/25. Podniesione przez skarżącego zarzuty dotyczyły faktu powołania sędziego P.K. na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Skarżący podniósł, że w związku z ww. okolicznością doszło na naruszenia art. 6 EKPCz i nie miał zagwarantowanego prawa do rzetelnego procesu. W konkluzji skarżący wniósł o „stwierdzenie naruszeń i zasądzenie od Skarbu Państwa kwoty 40 000 zł odszkodowania”. Pismo to zostało potraktowane jako sygnalizujące potrzebę wznowienia postępowania z urzędu z uwagi na bezwzględną przyczynę odwoławczą.

Powyższa inicjatywa nie mogła przynieść oczekiwanego przez skazanego rezultatu. Należy bowiem podzielić trafny pogląd, od lat prezentowany w doktrynie i judykaturze, że w świetle stanowczego brzmienia art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 k.p.k. w zw. z art. 544 § 1 i 2 k.p.k. nie jest możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, postępowania zakończonego postanowieniem o oddaleniu kasacji.

Już w uchwale z dnia 9 października 2000 r., sygn. akt I KZP 37/00, Sąd Najwyższy (orzekający w składzie całej Izby Karnej), udzielając odpowiedzi na pytanie prawne (na gruncie stanu prawnego ukształtowanego nowelą z dnia 20 lipca 2000 r. - Dz. U. nr 62, poz. 717) dotyczące tego, czy oddalenie kasacji, wniesionej od prawomocnego wyroku, powinno następować w formie postanowienia, czy też w formie wyroku, skonstatował m.in., że »zakres rozstrzygania w postępowaniu kasacyjnym został przez ustawodawcę ograniczony wyłącznie do kwestii zbadania podstaw określonych w art. 523 k.p.k. Z istoty postępowania kasacyjnego wynika, że nie jest ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia "o zasadności oskarżenia wniesionego w sprawie karnej" w rozumieniu art. 6 ust. 1 KE, lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności skargi kasacyjnej, wniesionej już po prawomocnym ukończeniu postępowania«. Pogląd ten nie budził wątpliwości w orzecznictwie również w późniejszych latach.

W powyższym kontekście warto zwrócić uwagę m.in. na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2001 r., sygn. akt III KO 53/99, gdzie stwierdzono

»iż oddalając kasację Sąd Najwyższy orzeka jedynie o niezasadności skargi kasacyjnej, i w żadnym wypadku nie wkracza w sferę, w której zaskarżony kasacją wyrok korzysta z powagi rzeczy osądzonej (...). W takiej sytuacji to właśnie ten wyrok jest "orzeczeniem kończącym postępowanie karne" (...). Orzeczeniem kończącym postępowanie karne, o jakim mowa w art. 544 § 1 i 2 k.p.k. nie jest natomiast „orzeczenie Sądu Najwyższego, wydane w wyniku rozpoznania kasacji, którym kasację tę oddalono». Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 maja 2010 r., sygn. akt V KO 47/10, gdzie wskazano m.in, że:

- „w świetle art. 540 k.p.k. wznowienie dotyczy "postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem". Wszelkie zatem podstawy wznowieniowe, w tym i określone w art. 542 § 3 k.p.k. (wznowienie z urzędu), dotyczą tylko takiego postępowania”;

- „nie jest zatem możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia ex officio. Inne rozumienie tej konstrukcji prowadzić by musiało w konsekwencji do przyjęcia, że możliwe jest również wznowienie postępowania kasacyjnego, zakończonego oddaleniem kasacji, gdyż kończy je przecież prawomocne orzeczenie sądu, i to w sytuacji, gdy niedopuszczalna jest już sama kasacja od orzeczenia zapadłego w wyniku uprzedniego rozpoznania kasacji (art. 539 k.p.k.)”.

W postanowieniu z dnia 13 kwietnia 2016 r., sygn. akt III KO 130/15, Sąd Najwyższy, odwołując się do szeregu wcześniej wydanych judykatów, stanowczo stwierdził natomiast, iż: „jest oczywiste, że postępowanie kasacyjne zakończone postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację w ogóle nie podlega procedurze wznowieniowej. Jednolite i ugruntowane od lat stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie jest jednoznaczne. Odsyłając wnioskodawcę do licznych, szczegółowo uzasadnianych judykatów (...) w tym miejscu należy jedynie podkreślić, że wznowienie, określone przepisem art. 540 § 1 k.p.k. oraz w art. 542 § 3 k.p.k., następuje w odniesieniu do postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem. Do tej kategorii orzeczeń należą tylko orzeczenia Sądu Najwyższego

rozstrzygające merytorycznie o przedmiocie procesu, a więc np. orzekające (po uchyleniu zaskarżonego orzeczenia) o umorzeniu postępowania, czy uniewinnieniu (art. 537 § 2 k.p.k.). Nie należy do niej natomiast postanowienie Sądu Najwyższego oddalające kasację, jako że postanowienie to - rozstrzygające jedynie o niezasadności skargi (i niestwierdzeniu uchybień podlegających badaniu z urzędu na podstawie art. 536 k.p.k.) - nie narusza prawomocności orzeczenia, które tą kasacją zostało zaskarżone i które zakończyło postępowanie. W takim razie, w świetle art. 544 § 2 k.p.k. oraz przepisów wymienionych powyżej, nie ulega wątpliwości, że postępowanie o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację jest niedopuszczalne”.

Analogiczny pogląd wyrażano również w literaturze (zob. m.in. T. Grzegorzczak [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. III, Kraków 2003, komentarz do art. 544, teza 2, D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Z. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2013, komentarz do art. 544, teza 2, komentarz do art. 540, teza 4, J. Matras [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, red. K. Dudka, Warszawa 2020, komentarz do art. 540, teza 4, D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2020, art. 540, teza 4).

I wreszcie – co w kontekście tej sprawy najistotniejsze - za trafnością przywołanego wyżej stanowiska opowiedział się również Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 marca 2023 r., sygn. akt I KZP 17/22. W dokumencie tym, rozważając kwestię zasadności odstąpienia od zaprezentowanego wyżej paradygmatu interpretacyjnego (i w konsekwencji dopuszczenia możliwości wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem o oddaleniu kasacji), w związku z eksponowanymi przez sąd pytający względami dotyczącymi kryzysu konstytucyjnego związanego z ukształtowaniem Krajowej Rady Sądownictwa w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., wskazano m.in., że: „nie budzi oczywiście wątpliwości okoliczność, że sygnalizowane kwestie dotyczące kryzysu konstytucyjnego są niezwykle ważne. Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie poszerzonym wymagają one jednak stosownej interwencji ustawodawcy, a nie dostosowywania wykładni przepisów do

tej szczególnej sytuacji poprzez odejście od utrwalonych od wielu lat, tak w orzecznictwie, jak i w literaturze poglądów prezentowanych na omawianym gruncie. Stabilna wykładnia prawa stanowi przecież istotną wartość (...). Powyższe rozważania w ocenie Sądu Najwyższego w składzie poszerzonym implikują stwierdzenie, że skoro postanowienie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. to nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia. Ujawnienie uchybienia z kręgu art. 439 § 1 k.p.k. w postępowaniu kasacyjnym w związku z oddaleniem kasacji nie rzutuje w żadnym razie na konieczność wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem, a więc prawomocnie rozstrzygającego o odpowiedzialności karnej oskarżonego”.

Kierując się przytoczoną argumentacją, mimo świadomości, iż w analizowanej kwestii – w ostatnim czasie – są prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego także stanowiska odmienne od wyżej zaprezentowanego, zarządzono jak wyżej.

Odnosząc się do zawartego w skardze wniosku o zasądzenie odszkodowania, należy dodatkowo wskazać, że w zakresie kognicji Sądu Najwyższego nie mieści się zasądzanie odszkodowań w tego typu sprawach.

[WB]

[a.ł.]